

האגער ז"ל רב פין סטיניוויץ בבקיונא. זיין פאטער האט גיהעסין הרב הצ' ר' ברוך מסיווראן ז"ל. ער איז גיווען א זין פין הרב הצ' הק' ר' שלאמצי נכד היה כינויו. הערת המעתיק מסיווראן ז"ל. ווידער איז ער גיווען א זין פין הרב הגאון הק' ר' משה מסיווראן ז"ל, עד כאן העתק אות באות מכת"י, שנמסר ע"י נכדו הר"ר ישראל משה וואסנער ע"ה לידי יבלחט"א מרן אדמו"ר שליט"א, ודי בזה לסכור פו "חוקרים" למיניהם.

לסיום: אין דרכנו להתפלמס ולהתנצח עם כל "חוקר" למינו. ולדאבוננו נאלצנו לעשות זאת, חד פעמית, מעל כמה מכובדת זו, כדי לשרש תופעה נלווה זו מקרב מחנינו. כאשר מחד, צצים חדשים לבקרים 'נכדים' למיניהם. וכאן דמרגל פומה דהרבנית הצדקת המפורסמת בחכמתה מרת שרה ע"ה אשת-חבר להרה"ק רבי יוסף יהושע אהרן מלעלוב-ירושלים: שבעוד שבימים עברו זענען גיבארין גיווארין 'קינדער' [-היו נולדים 'ילדים' להוריהם], הרי שעברה תקופה זו והנה ווערין גיבארין 'זיידעס' [-נולדים 'זקנים' לנכדיהם]. ומאידך גיסא, כל מה שהיה מקובל במסורת מדור דור עד הנה, נתון איפוא למרמס ול"מחקר". וכמעט שנשכח הצו-האלוקי (דברים לב ז): 'זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך'. שכל המתעלם הימנה נקרא-מכונה שם בכתובים כ'עם נבל ולא חכם'. אנו תקוה שבמכתבנו זה תרמנו ולו במעט את תרומתנו לנידון. ומפטירין אנו כבקדמיתא: והאמת והשלום אהבו.

בהודמנות זו נפנה אל קהל הקוראים, להעזר בהם. והוא, כי בדורנא-ווארטא, עיירת-קייט ברומניה, נטמן רב המקום, כשעל מצבתו נחרת לאמור: "פ"נ הרה"צ החסיד ועניו אוהב צדקה מוהר"ר אפרים זלה"ה בן הרה"צ רבי אברהם זלה"ה, נכד הרה"ק רבי משה צבי זצ"ל מסאוריאן. נפטר ו' כסלו תרע"ט לפ"ק, תנצב"ה". על קברו נבנה 'אוהל', והנכדים דיירי המקום, מספרים, כי היה זה מקום תפלה לרבים. ועד לימינו הולכים המה להתפלל שם. אנו מבקשים בזאת לדעת פרטים אודותיו ועל סדר יחוסו לסב"ק מסאוריאן. נודה למי שיאיר את עינינו בזה.

בברכה מרובה,

מערכת 'מעין החסידות'

שע"י 'חצר המודש' - סאוראז'

שם הוריו וכדומה), והוא היה שייך לענין ספר-תורה זה, (וכפי שהם עצמם העירו). וכשנפל ה"יסוד" נפל הבנין, ודי בזה. [ובספר באש ובמים ע' תרכו, כבר התעלם מאותו 'סיפור', שלא היה ולא נברא, אלא שלא 'ויתר' לגמרי על הסיפור, וכתב שקר מדיליה]. — עד כאן בקשר לקביעה שהעלינו, כי לסב"ק רבי משה צבי מסאוריאן היה 'בן יחיד', הלא הוא הרה"ק רבי שלמה מסאוריאן-טשיטשלניק.

עוד זאת הגיב הלה, כי ל'דעתו' הרה"ק רבי ברוך מסאוריאן הינו בן לבן-בלי-שם של סב"ק רמ"צ מסאוריאן. ולא בנו של הרה"ק רבי שלמה מסאוריאן-טשיטשלניק. גיבב והערים את 'יסוד דבריו' ב'משפט מחץ', שהנה מצא בשני ספרים שהביאו את הרה"ק רבי ברוך בתור 'בן בנו' של הרה"ק רמ"צ, ולא הזכירו את שם אביו. לדעתו, אילו היה זה הרה"ק רבי שלמה אביו, וודאי שהיו מביאים אותו. למה? ככה! ומסיים 'והדברים ברורים'. - אין לנו אלא להפטיר על כך, שאם העובדה שלאחר שאין לו עצמו כל ידיעה מכוררת בדבר עדיין מתאפשר לו לכתוב 'והדברים ברורים', כמדומנו שאין לנו להוסיף בזה מאומה.

מלבד כל זאת, קשה להסכים לכך - שכל אשר שרשיו בריאים וחזקים, ומסורת אבותיו הק' בידו, עליו להביא ראיה כי הוא בן פלוני ונכד פלוני. שאם כך אין לדבר סוף, ונמצא נכחד סדר יוחסין מישראל, ומתערער ה'חזקה' הגדולה שב'חזקות' כי 'אין אב מנחיל שקר לבניו' (הובא במלבי"ם משלי כג כב), שכל מסורת 'קבלת התורה' בנויה על יסוד 'חזקה' זו (ועי' הקדמת ספר החינוך). ומעולם לא שמענו כי ניתן לערער סדר יוחסין על סמך פלפולי סרק ודיוקי הכל באותיות הפורחות באויר שלא הודפסו. וכי על כך 'שלא נכתב' דבר מסויים, הרי לך 'ראיה ברורה' וכו' וכו'.

אולם בכל זאת, וכאמור למרות זאת, נואיל לסגת לרגע מ'מוסכמה' זו - תוך ציון, שלא נשוב ונגיב עוד לכל תגובה מעוותת שהיא - . ונצטט בזה מכת"י הגאון החסיד רבי יהודה לייביש שטערנהאל רבה של בויאן, חתן הרב הקדוש רבי משה צבי מסאוריאן-סטאנווויץ. בו הוא כותב לבתו (אם משפחת וואסנער הנודעה לתהלה) את 'מגילת היוחסין' שלה. וכך הוא כותב: דיין מאמע ע"ה פעסי לאה איז גיווען א טוכטער בת הרב הצ' וכו' ר' משה

[אחי"ת 1234567]

זוטות

הארות והערות שונות

אך מענין, שעוד לפני שנרפס ספר 'שבחי הבעש"ט' בשנת תקע"ה, כבר מצאנו פתגם זה מיוחס לצדיקי הדור בלי ליחסו לבעש"ט. בספר 'דרך טוב' שהוא קיצור שער יחוד המעשה מחובת הלכות (לבוב תקס"ט) לרבי דוד שלמה בן בירך, מובאות בסופו הנהגות האריז"ל: "מצוה גדולה להודיע לבני אדם, שמעתי מיחידי סגולה המפורסמים בדורינו, מה שכתב חז"ל אשר רוח ה' דיבר בם שכל המספר ממעשיהן של צדיקים כאלו עוסק במעשה מרכבה וכשהוא מספר ממעשיהם הטובים של צדיקים בוודאי הוא משתוקק ומתאוה ונכסף ומדבק א"ע למידה הזאת והוי כאילו עוסק במעשי מרכבה".

אין אני יודע זהותו של המחבר, ואם השתייך לעדת החסידים, אך נראה שאכן שמע הדבר מחסידים שהוא מכנה "יחידי סגולה המפורסמים בדורינו", כינויים המתאימים לצדיקי החסידות.

אולם ראה ב'ספרן צדיקים' לר' אלעזר דוב ב'הקדמת המלקט' שמביאו ממקור אחר: "שאומרים בשם הרב הקדוש ר' מענדילע רימניווער צוק"ל, כי מעשיות מצדיקים, הוא מעשה מרכבה כי הצדיקים הם מרכבה".

ובמקור נוסף מיוחס הדבר לאדמו"ר הזקן בעל התניא. ב'רשימת דברים' להרה"ח ר"י חיתריק (ח"א עמ' פז אות מג) מביא מה שסיפר מורו המשפיע החב"די הנודע הרש"ג אסתרמן בשם החסיד החבד"י החריף הנודע רבי שמואל בער מבאריסאוו: "הרה"ג המשפיע מוהר"ר שמואל בער ליפקין מבאריסאוו אמר, מה שאומרים בשם כ"ק אדמו"ר הזקן כשמספרים סיפור ממעשי צדיקים כאילו עוסקים במעשה מרכבה אבל צריך לדעת אם הצדיק אמיתי ואם הסיפור אמיתי אבל אב"י ורבא בוודאי אמת. אבל ממשיך המשפיע ר' שמואל בער, לדעתי אם הצדיק אמיתי והסיפור אמיתי אז הלא טוב יותר לעסוק בסיפורי צדיקים שדבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הוויות אב"י ורבא".

אך ראה זה פלא, שב'אמרי פנחס' (מהדורת תשס"ג ח"א עמ' תצ"ט) מיחס את הפתגם למדרש:

סיפורי צדיקים כמעשה מרכבה

מפורסם בפי חסידים פתגם המיוחס להבעש"ט הק' ועוד צדיקים, שסיפורי מעשיות של צדיקים הם כעיסוק במעשה מרכבה, נראה שההסבר הפשוט בדבר הוא על פי המבואר במדרש (בראשית רבה פמ"ז, ו) ש"האבות הן הן המרכבה", ומבואר בתניא פל"ד ההסבר, שכל ימיהם לעולם לא הפסיקו אפי' שעה אחת (ורגע) מלקשר דעתם ונשמתם לרכון העולמים בביטול ליחודו ית' ואחריהם כל הנביאים, כל אחד לפי מדרגת נשמתו והשגתו. וכך הוא בצדיקים הגדולים תלמידי הבעש"ט הק' שכל ימיהם היו בטלים לה' בכל תנועה ובכל שיח ושיג. ומכיון שהצדיקים הם הם ה"מרכבה" מובן, שסיפורי צדיקים הם מעשי מרכבה. להלן נביא את המקורות השונים לפתגם זה.

המקור הראשון הידוע לנו הוא ב'שבחי הבעש"ט' (מהדורת ראובן מס עמ' 256): "ומעשה שהי' אב"ד הוראדני [תלמיד הבעש"ט רבי יחיאל מיכל מקאוולין] והי' ברית מילה ושמעתי מהרב דק"ר פולנאי [בעל ה'תולדות'] ומהרב דקהילתינו [בעל ה'תשואות חן'] הרה"ק רבי גדלי' מליניץ' שהבעש"ט אמר, כל מי שיספר בשבחי הצדיקים כאילו עוסק במעשה מרכבה".

ומובא בהקדמת המדפיס רבי ישראל יפה מקאפוסט תלמיד אדה"ז, "כי הבעש"ט אמר שהעוסק בשבחי הצדיקים הוא כאילו עוסק במעשה מרכבה".

ובעצם הרי זה מתאים לספר הראשון שנרפס בידי חסידים, המוקדש כולו לסיפורי שבחי הבעש"ט הק' ועוד צדיקים.

כמו כן ב'דבש השדה' לרבי דובעריש אבד"ק רישא (תלמידו של ר' נפתלי מראפשיץ ועוד תלמידי החוזה) (עמ' טז אות עז) מיחס את הפתגם לבעש"ט: "אשר שמענו בשם הבעש"ט וצלה"ה שאמר כשיושבים ביחד ידידים אהובים חסידים יראי השם ומספרים מעשיות מצדיקים היינו כ"א מספר איך שעבד הצדיק הזה את הבורא יתברך וזה מספר מצדיק זה עבודתו זאת הוא נחשב לפני המקום כאלו למדו מעשה מרכבה ע"כ דברי הבעש"ט המדוש וצלה"ה".

החב"דית", כותב שבמלים אלה פתח רבינו הזקן את תפילתו מדי יום ביומו, בסיומה של שעת התבוננות שקדמה לתפילה.

וברשימת סיפורי הרע"ז סלונים ע"ה, שרובם מקורם מר' יחיאל החזן, מסופר (מגדל עז עמוד קעג) מה שסיפר הצמח-צדק לר' פרץ חן אודות דרך עמידת רבינו הזקן לתפילה, "שמרבע שעה לפני השעה השביעית ישב בדביקות על כסאו וראשו מוטל על דופן הכסא ובדיוק כעבור שעה היה מגביה עצמו ואומר: איך וויל ניט די השגה פון אופנים, איך וויל ניט די השגה פון שרפים, איך וויל ניט דיין גן עדן, איך וויל ניט דיין עולם הבא, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, ועמך – דאס וואס מיט דיר וויל איך ניט, כלה שארי ולבבי, איך וויל נאר דין אליין, הודו לה' קראו בשמו.. וכך היה מתחיל בכל פעם וסומך הודו לה' מיד אחר דבריו אלה".

ובסיפורים שב'נתיב רש"י' למס' שבת (ירושלים תרנ"ה) ע' לא (הובא במגדל עז שם), שאדמו"ר הזקן אמר כעין זה באמצע אמירת התורה:

"ואמר אחדות פשוט וויל צאך, מי לי בשמים, איך וויל ניט ג"ע עליון, ועמך לא חפצתי בארץ ג"ע התחתון, איל וויל נאר דיר אליין, איך וואלט שוין לאיינג אויש גיין נאר דאין תורה ומצוות האלט מיך".

[במגדל עז שם מציין גם לספר הקן ול'העבר" על דברי הר"א חן הנ"ל].

בעצם אין כאן סתירה בין המקורות הללו, אלא רק שפתגם זה היה שגור על לשונו של רבינו הזקן. ובאמת כבר במאמר הראשון של התורה אור (בעמוד הראשון) אנו מוצאים רעיון זה: שעי ההתבוננות בגדלות השם בא האדם למסקנא שיהי רק חפצו ורצונו שהוי"ה אור א"ס ב"ה בעצמו יהיה אלקיך שורה בקרבך. וכיוצא בזה בריבוי מקומות בתורת חב"ד.

ובאריכות יתירה נתבאר הענין ע"י רבינו הזקן בד"ה שוש אשיש שבלקו"ת פ' תזריע (כ, א ואילך).

אך הביאור במהותו הפנימית של הפתגם מבואר היטב במאמר ביום עשתי עשר יום (ספר המאמרים מלוקט ח"ג ע' קו) לאדמו"ר זי"ע, שהכוונה היא להפשטה בתכלית מכל ציור וגילוי באלקות גופא כביכול.

ויש להעיר עוד:

א. מבואר בד"ה עשתי עשר שם, שתוכן הענין הוא הוא תוכן תורת הבעש"ט הידועה (כתר שם טוב

שם מביאים ממה שסיפר הרה"ק רבי בנימין מבלאטא מרבו הרה"ק רבי פנחס מקוריץ על "רבי נחמן הארדענקיר שהיה מחזיק אותו לגדול מאד והיה מספר בשבחו, ואמר דאיתא במדרש כל המספר בשבחן של צדיקים כעוסק במעשה מרכבה".

ועוד שם ב'אמרי פנחס' (חלק ב עמ' סא): "הרב רבי פנחס מקאריץ ז"ל בהזכירו איזה דבר מהרב רבי איצק'ל מדראהביטש ז"ל סיים בדבריו: עסקנו כעת במעשה מרכבה כי במדרש איתא שסיפורי צדיקים חשוב כאילו עוסקים במעשה מרכבה". מקור לדבר מצינים שם ל'שפתי קודש' עמ' 16.

ואפשר שהכוונה למדרש שהאבות הן הן המרכבה שהבאנו לעיל, ורבי פנחס מקוריץ הסביר את הפתגם לאור דברי המדרש?

נחום גרינוואלד

מאמר רבינו הזקן "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ"

ידועים דברי אדמו"ר הצמח-צדק, נכדו של רבינו הזקן בעל התניא, אשר כך היה נשמע מפי רבינו בדביקותו מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, זע איך וויל זע גארניסט איך וויל ניט דאין גן עדן איך וויל ניט דאין עולם הבא איך וויל מער ניט אז דין אליין.

מלשונו של הצמח-צדק שכך היה נשמע הלשון בדביקותו המשמעות היא שזה היה דבר רגיל ושגור בפי רבינו הזקן כשהיה מגיע למצב של דביקות.

וכך אכן דיין כ"ק אדמו"ר זי"ע במאמר ואתה תצוה חשמ"א, שנדפס בקונט' פורים קטן תשנ"ב.

וכן מפורש גם בבית רבי חלק א פרק י הערה ב, "וכך היה מרגלא בפומיה".

אמנם כשמעיינים במקורות הרבים שמצינו לפתגם זה, אנו מוצאים גירסאות שונות על זמנו ואופנו של אמירת פתגם זה בפי רבינו הזקן.

הסופר הנודע פישל שניאורסון, נינו של אדמו"ר הצמח-צדק, בספרו "חיים גראביצ'ר" (שהוא ספר של בדיונות שוא) כותב, שרבינו הזקן היה אומר כך בין קריאת שמע של שחרית ל שמונה עשרה ("באמצע "עזרת", בין קריאת שמע לשמונה עשרה, במקום שאין יהודי יכול להפסיק לקדושה אלא בקושי")! [עמוד 40 במהדורה העברית].

ר' אברהם חן (בנו של החסיד הנודע ר' דוד צבי חן ע"ה) בספרו במלכות היהדות (ירושלים, תש"ל) חלק ג, בתוך המאמר "למהותה של החסידות ובעיקר

סי' צז (בהוצאת קה"ת). אור המאיר פ' וישלח) על הפסוק תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו, אודות העני שבלכתו למלך שכח שרוצה את המלך ונשאר עם ההיכלות ואוצרות, וצריך פקחות יתירה שיהי' לפני ה' ישפוך שיחו. ואפשר שתורה זו היא המקור לפתגם רבינו הזקן.

ב. לכאורה יש דמיון ענייני בין סיפור זה לסיפור אודות גדול וצדיק שאמר שהוא מוותר על העולם

הבא שלו כדי לקיים מצוה (מספרים זה על הבעש"ט ועל הגר"א, ושמעתי מח"א, שהר"מ פיינשטיין אמר שאינו מאמין בו, שהרי עולם הבא הוא גם רצון ה'). ולפי ביאור חסידות חב"ד שקיום מצוה ענינו דביקות עצמית בהקב"ה שהוא מצוה המצוות, הרי יש כאן דוגמא לזה, ש"אתה בעצמך" חשוב יותר מהעוה"ב.

בכבוד רב,

משה חריטון

בתוכן גליונות ט-יב: 1234567

מגנזי ההיכל

ט, ו	גליונות על ספרי מוסר (א)	הרה"ק רבי פנחס מנחם מגור
י, ז	פרשת מרדכי (א)	הרה"ק רבי מרדכי ספרד
י, יח	הערות ועיונים על סידור 'תורה אור' לאדה"ז	הרה"ח ר' חיים אלעזר ביחובסקי
יא, ז	הערות כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע	הרב לוי יצחק ראסקין
	על 'סידור הבעש"ט' הק' (א)	
יא, י	הערות כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע	הרב ברוך אבערלאנדער
יא, יג	על 'סידור הבעש"ט' הק' (ב)	
	פרשת מרדכי (ב)	הרה"ק רבי מרדכי ספרד
יב, ו	דברי תורה מאת הרה"ק מווארקא, סקערנוביץ	הרה"ח ר' צבי הערשקא ז"ל
	ונאדרזין זי"ע	
יב, יז	דברי הספד על כ"ק אדמו"ר הרה"ק מהריי"צ	הגה"צ רבי מאיר גרינוואלד זצ"ל
	מליובאוויטש זצללה"ה	

מעין החסידות

ט, כב	כשגדרי הטבע מגלים את הבורא – ממשנת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע	הרב יואל כהן
ט, מ	מ'סופרים' ל"ספר": הפיכת תורת הבעש"ט ותלמידיו מתורה שבעל פה לתורה שבכתב	הרב נחום גרינוואלד
י, לג	"עד דלא ידע" – למעלה מהידיעה – ממשנת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע	הרב יואל כהן
יא, כב	החידוש דמתן תורה – ממשנת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע	הרב יואל כהן
יב, כב	המטרה הסופית של תשובה: אגרת התשובה של אדה"ז עפ"י משנת אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע	הרב יואל כהן

אור בהיכל

ט, ע	עשר תורת מאת הרה"ק ר' אברהם המלאך	הרב אלי' מטוסוב
ט, פא	במשנתו של אדמו"ר הזקן בעל התניא	
י, נד	תפילה ארוכה וקצרה	הרב יהושע מונדשיין
י, סב	"השתלשלות" – לפי הרמ"ק	הרב נחום גרינוואלד
יא, מ	והאריז"ל לאור החסידות	
	והיה כנגן המנגן...	הרב יהושע מונדשיין
	ה"קו" בתורת אריז"ל לאור החסידות	הרב נחום גרינוואלד

דרכי החסידים

י, עג	אמירת הלל בציבור בביהכ"נ בלילי פסח	הרב גדלי' אבערלאנדער
יא, נג	מנהג בגדי משי אצל תלמידי הבעש"ט הק'	הרב אלי' מטוסוב
יב, מא	אי ישיבה בסוכה בשמיני עצרת בחוץ לארץ	הרב גדלי' אבערלאנדער

נקודה בהיכלא

ט, צז	היגיעה הוא העיקר / עבד ה' – מהו / מצות אנשים מלומדה / "לרתום את הסוס"	הרב מנחם מענדל ברוד
י, צ	שנת לבנה ושנת חמה / ענייני אמונה / תוארי השי"ת ועצמותו ית' / אמונה טהורה בלי התקשרות חסיד לרבו / רבי – מהו? / פקחת עינים / בחירה חפשית והגאולה השלימה	הרב מנחם מענדל ברוד
יא, סו	ענייני תשובה: האש שבוערת לעולם / זדונות נעשו לו כזכיות / גם צדיקים חייבים לחזור בתשובה / תשובה עילאה	הרב מנחם מענדל ברוד

אגרות הצדיקים

ט, קה	הרה"ק האדמו"רים	הרה"ק האדמו"רים
	מראחמיסטריווקא זי"ע	מראחמיסטריווקא זי"ע

ט, קו

י, צט

י, קה

יא, עה

יא, עז

יא, עט

יב, סז

יב, סט

ט, קיא

י, קח

יא, פה

יא, צג

יב, עב

יב, פה

ט, קלא

ט, קמב

י, קכג

י, קמג

יא, קכז

יב, צו

יב, קכה

יב, קלג

ט, קסד

ט, קעג

י, קנב

ט, קעח

י, קסה

יא, קסב

הרה"ק רבי מרדכי שלום

יוסף מסאדיגורא זי"ע

הרה"ק רבי אהרן מנחם מענדל

מאלעסק זי"ע

הרה"ק רבי דוד טברסקי

מראחמיסטריאוקא זי"ע

הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע

הרה"ק רבי נפתלי צבי מבאבוב

הרה"ק רבי ירחמיאל ישראל יצחק

מאלכסנדר זי"ע

הרה"ק רבי מנחם מענדל

מווישיווא-וויזניצא זי"ע

בני היכלא

הרב יוסף ירוחם פישל הגר

הרב נחום גרינוואלד

הרב שלמה אבי"ש

הרב צבי הירש שווארץ

הרב שלמה אבי"ש

הרב יוסף ירוחם פישל הגר

אלה תולדות

הרב שלמה אבי"ש

ואוצר החכמה

הרב צבי הירש שווארץ

הרב י. ישר

הרב ברוך וואלף

הרב עמרם בלוי

הרב עמרם בלוי

הרב נחום גרינוואלד

הרב מנחם מענדל קסטל

זכרון בהיכל

הרב מרדכי געלערנטער

משלחן הספרים

הרב יהושע מונדשיין

הרב דוד אולידורט

שואלים ודורשים

הרב שמואל יצחק הכהן יודייקין - שאלות ובירורים ב'חסידות מבוארת' - שובה תרנ"ט - אדמו"ר

הרש"ב • הרב מנחם בן אהרן - במאמר שובה רנ"ט: מעלת חסידות על מוסר

שואלים ודורשים

הרב שמואל יצחק הכהן יודייקין - בירורים בפירוש 'חסידות מבוארת' על תניא פרק א' • הרב שמואל

יצחק הכהן יודייקין - בירורים במאמר אדמו"ר הרש"ב נ"ע ד"ה 'שובה ישראל' תרנ"ט • הרב דוד

הכהן ראטה - משמעות לשונות העץ חיים בענין הצמצום לאור החסידות • הרב שמואל יצחק

הכהן יודייקין - גדר אכילה בשבת לפי כתבי אדה"ז • אחד מלומדי 'חסידות מבוארת' - משמעות

מרדכי לפי החסידות • הרב נחום ווילהלם - הבנת ענין שאלקית והעולם חד הוא • הרב מאיר

זליקוביץ - משמעות המבואר ש'עשה טוב' קדום ל'סור מרע'

שואלים ודורשים

הרב שמואל יצחק הכהן יודייקין - הגדרת 'צדיק שאינו גמור' שבתניא • הרב יחיאל לייביש פארטוגאל

- משמעות תואר 'עצם' לפי 'עמוד העבודה' • הרב י. ז. - משמעות שונות בביטוי 'מלמטה למעלה'